

אורות השבת

גליון מס' 789

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
תולדות

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

כוחה של אמה

וַיִּתְרָצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי וַתִּלְךְ לְדֶרֶשׁ אֶת ה'

ויתרצצו: רבותינו דרשוהו לשון רצצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבה, יעקב רץ ומפרסם לצאת. עוברת על פתחי עבודת כוכבים, עשוי מפרסם לצאת. למה זה אנכי: מתאוה ומתפללת על הריון (רש"י)

אחרי שנים רבות של עקרות, זוכה רבקה אמנו להריון. אך משהבחינה שהעובר השוכן בקרבה פוסח הוא על שני הסעיפים, לא רצתה בו ואמרה 'למה זה אנכי' – מתאוה ומתפללת להריון, שכן מוטב היה שלא יולד כלל. עד שגילה לה שם ברוח קדשו 'שני גויים בבטן' – האחד ילך לרשעו והשני ילך לתומו, וזוהי נחה דעתה במקצת. ושוב אנו מוצאים חרדה זו אצל רבקה בלשון חדה ונוקבת, עת הגיע בנה יעקב לפרקו והיא מתאוננת בפני יצחק: 'קצתי בחיי (מאסתי בחי – רש"י) מבנות חת, אם לוקח יעקב מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים' (בראשית כז, מ). כלומר טוב מותי מחיי, אם לוקח יעקב אשה אשר עלולה לפגום בשלמותו ולקלקל את יסודות החינוך של צאצאיו. ואכן לנוכח דברים אלו היצאים מפי אמה של מלכות, לא נותר לנו אלא ללמוד, כיצד צריכה כל אם בישראל להתייחס לגורל חינוך בניה! ובאמת לכשנבחון בכמה מאמרי חז"ל נראה, שאמנם עול חינוך הבנים מוטל בעיקר על האב, מכל מקום את 'היסודות' לחינוכם נוסעת האם בשורש נפשם. ועל כן, תוצאות החינוך – לטוב או לרע, תלוים בעיקר בה.

ראשית בזה, יש לנו לכוון מבטינו לדברי הגמ' (יטא פב, א): 'ההיא עוברת דארחא (אותה מעוברת שהריחה מאכל ביום הכיפורים ורצתה לאכול ממנו), אתו לקמיה דרבי אמר להו זילו לחושו לה דיומי דכיפורי הוא. לחוש לה ואילחישא (שמעה תמנעה מלאוכל), קרי עליה בטרם אצורך מבטן ידעתין (ידיה א, ה), נפק מינה רבי יוחנן. וההיא עוברת דארחא, אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו זילו לחושו לה, ולא אילחישא, קרי עליה זרו מרחם (תהלים נח, ד), נפק מינה שבתאי אצרי פירי' (שהיה רשע גדול והפקיע שערים בימי הבצורת), עכ"ל.

וכמה נוראים הם בזה דברי התוס' (תניגה טו, א ד"ה שוב) בשם תלמוד ירושלמי, אודות הגורם לכפירתו של אלישע אחר (אשר כידוע היה רבו של רבי מאיר) עד ליציאתו לתרבות רעה, ח"ל: 'ורבי נתן אומר, כשהיתה אמו (של אלישע אחר) מעוברת עברה לפני בית של עבודה זרה והריחה מאותו המין ואכלה, והיה אותו המין מפעפע בגופה כארס של עכנא, ע"ש.

ויש להעיר על שני המאמרים הללו, שהרי רבי יוחנן וריש לקיש העידו על עצמם: אנו לא זכינו לאורייתא אלא במין דרחמינן אצבעתיה דרבי מן גולגיקין דידיה' (רבי יוחנן וריש לקיש שניהם אמרו לא זכינו לתורה אלא משום שראינו אצבע של רבי יצא משרולו), כמבואר בירושלמי (ביצה ה, ב). זה סתירה לכאורה לדברי הגמ' יומא הנ"ל, שבזכות קדושת אמו יצא רבי יוחנן. ולעומתו, ידוע מאמר רבותינו בתלמוד ירושלמי (תניגה ב, א) אודות ארבעה שנכנסו לפרדס, והיחיד שקיצץ בגסיעות הוא אלישע אחר, ע"ש. הרי שבגלל קושיות ושיבוש הדעת, יצא לתרבות רעה. וזה סתירה לכאורה לדברי התוס' הנ"ל, שמחמת רשעות אמו יצא אלישע אחר.

ברם יש ליישב בפשטות, שהכל תלוי ב'יסודות' שהאמא מטביעה בשורש נפשו של הבן. והיינו שעם יסודות הקדושה שהיו חבוים ברבי יוחנן, שוב לא יפלא כיצד אפילו 'ראיית אצבע' של רבי, יש בה כדי לחולל בקרבו סערה של השתוקקות אשר גרמה לכל גדלותו בתורה. שכן מטען דליק, די לו בזיק קטן כדי להציתו. אך לעומתו אלישע אחר אשר 'ארס של עכנא' מפעפע בתוכו, די בקושיא אחת כדי לגרום למפלתו הרוחנית. תדע, שרבים מבני דורו של רבי ראו את זיו פניו (ולא רק את אצבעו), אך לא יצא מהם 'רבי יוחנן'! וכמו כן, ארבעה נכנסו לפרדס וכולם התמודדו עם אותן קושיות, ורק אלישע אחר פרש מהם ויצא לתרבות רעה, והבן.

ובזה אמרתי לחדש ביאור נפלא בדברי הגמ' (תניגה טו, ב), אודות דינו של אלישע אחר. וזהו מבואר שם, שלאחר פטירתו של אלישע אחר סירבו בבית דין של מעלה לדון אותו בגיהנם, מפני שעסק בתורה. אך גם מצעו את כניסתו לעולם הבא, מפני שחטא. עד שקם רבי מאיר (שהיה תלמידו) וקבע שמוטב שידונוהו בגיהנם לכפר על עוונותיו כדי שיזכה אח"כ לחיי העוה"ב, ונתן סימן שאם אחרי פטירתו תצא אבוקה של אש מעל קברו של אלישע – אות הוא כי נתקבלה בקשתו. וכך היה,

המש"ך דבר רב העיר במדור "אורות הבשרות"

דבר העורך

יצחק רצה להביא את המשיח

למה יצחק רצה לבדך את עשו בפרט שידע שעשו רשע, שכשאמר יעקב 'קום נא ואוכלה מצידי כי הקרה ה' אלוהיך לפני', חשד יצחק ואמר 'גשה נא ואמושך האתה זה בני עשו', שאין דרך עשו להיות שם שמים שגור על פיו, מבאר ה'בן לאשר' שיצחק רצה לגרום לביאת המשיח, שיעקב ישמע שעשו התברך, הוא יעקב בבכיות דמעות ויגרום לזעזוע בכל העולמות, כמ"ש בעל התניא שיעקב נשמה כללית הכוללת כל נשמות ישראל, ועי"ז תבוא תיכף הגאולה, אך לדאבונינו היה להיפך, שרבקה סיבבה שיעקב התברך, ועשו 'וישא קולו ויבך' בזעקה גדולה ומרה, דמעותיו הארסיות גרמו חורבן גדול, עד שיבואו דמעות טהורות של ישראל בגלות בשיעור שבכוחם לבטל אותן דמעות, ויבנה המקדש.

הבשרות לבית אלוף ואבורך

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים סדרות לבאר-שבע	יום א' 11.11.16	יום ב' 12.11.16	יום ג' 13.11.16	יום ד' 14.11.16	יום ה' 15.11.16	יום ו' 16.11.16	שבת קודש 17.11.16
עלות השחר	4:57	4:58	4:59	5:00	5:01	5:02	5:03
זמן שלילת תפילין	5:03	5:04	5:05	5:06	5:07	5:08	5:09
ורחא - תנן חמשה	6:08	6:08	6:09	6:10	6:11	6:12	6:13
מז"ק ק"ש לידת מביא	8:10	8:11	8:11	8:12	8:13	8:13	8:14
מז"ק ק"ש להוצאת הר"א	8:43	8:43	8:44	8:44	8:45	8:45	8:46
חצות יום ולילה	11:25	11:25	11:25	11:26	11:26	11:26	11:26
מנחה גדולה	11:55	11:55	11:55	11:56	11:56	11:56	11:56
שלח המנחה	15:53	15:53	15:52	15:52	15:52	15:51	15:51
סיק דף	16:47	16:47	16:46	16:46	16:45	16:44	16:44
צאת הכוכבים	17:00	17:00	16:59	16:59	16:58	16:57	16:57

סדרות "בירכות חלבנה"

החל ליל חמישי ז' כסלו

סוף זמנה ליל חמישי יד' כסלו עד השעה 4:07 לפנות בוקר.

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	תולדות
הפטרה:	משא דבר
כניסת השבת:	16:29
יציאת השבת:	17:19
רבנו תם:	17:54

אורות הפרשה

יצחק רצה לקרב את עשו

דיקדק בספר 'דחשי לב' מדוע ביצחק נאמר "ויהאב" בלשון עבר ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו, ואצל רבקה נאמר "אוהבת" בלשון הווה ורבקה אוהבת את יעקב, מבאר ה'ברכה משולשת' יצחק ידע שיעקב הצדיק ועשו הרשע, שכאשר ניכנס יעקב ליצחק אביו בתור עשו, ופנה אליו בדרך כבוד 'קום נא ואוכלה מצידי כי הקרה ה' אלוהיך לפני' ולא בלשון קנטוריא כמו עשו 'קום אבי ויאכל', חשד יצחק בליבו ואמר 'אשה נא ואמושך האתה זה בני עשו... הקול קול יעקב והידיים ידי עשו', שאין דרך עשו להיות שם שמים שגור על פיו ולדבר בלשון תחנונים 'קום נא', ועל כן נאמר אצל יצחק "ויהאב" לשון של עשיית פעולת אהבה שכנגד רצונו, שהתגבר על טיבעו להרבות לו חיבה כדי לקרבו, ואילו אצל רבקה נאמר בלשון ממילא "אוהבת" שזהו טיבעה ורצונה להיות אוהבת את בנה יעקב הצדיק.

נשמתו של רבי מאיר בפיו של עשו

'ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו', כתב רש"י עשו היה צד את יצחק בחלקלקות לשונו ושואלו איך מעשרין תבן ומלח, וצריך להבין איך יתכן שבקל אפשר לשקר את יצחק בשאלות בדויות כאלה עד שיחשוב את עשו ללמדן ומדקדק במצוות ובפרט שליצחק היה רוח הקודש, מבאר ה'בן לאשרי' כשהיה ניכנס עשו ליצחק היו הנשמות הגבוהות גירי הצדק שיצאו מזרעו של עשו, עובדיה הנביא, רבי עקיבא, רבי מאיר, אנטונינוס ושאר הצדיקים, מדברים מפיו של עשו עם יצחק, וזהו מה ששאל עשו את יצחק איך מעשרים תבן ומלח, כדאיתא במסכת עירובין (יג, ב) למה לא נקבעה הלכה כרבי מאיר לפי שחכמים לא היו יכולים לירד לסוף דעתו לרוב חכמתו וחריפותו, שהיה אומר כמה פנים ואופנים על טהור טמא ועל טמא טהור ונותן סברות וטעמים לכאן ולכאן, והנה בשאלה איך מעשרין תבן ומלח זיהו יצחק את הנשמה הגבוהה של רבי מאיר, שיכול לומר סברא וטעם בחריפות חכמתו איך לעשר תבן ומלח, וע"י נתינת הברכות לעשו רצה להצילה ולחלצה משבי הקליפה.

עשו יפרנס את יעקב לעתיד לבוא

קשה ותמוה מאד איך יתכן שיצחק לא ידע שעשו רשע ויעקב צדיק וכי יצחק ורבקה לא היו משוחחים בניהם על תוצאות חינוך הילדים של הבנים שלהם ומצבם הרוחני, מבאר הצדיק מרעננה ז"ע יצחק ידע בבירור שיעקב צדיק ועשו רשע כפי שידעה רבקה אשתו, שהרי אמר יצחק 'הקול קול יעקב והידיים ידי עשו', אלא שליצחק רצה להביא את הגאולה השלימה תיכף ומיד בימיו, שיהיה כבר אז תיקון העולם ויתקיים הייעוד שלעתיד לבוא, 'והיו מלכים אומנין ושרותיהן מניקותין אפים ארץ ישתחו לך ועפר רגליך ילחכו', שאומות העולם יפרנסו את עם ישראל ויסייעו להם בגשמיית כדי שיהיו פנויים לעסוק בתורה, כך כאן עשו יקבל את הברכות והעוצמה הרוחנית שבברכות תחזיר אותו בתשובה והוא יפרנס את יעקב שיהיה ליבו פנוי לעסוק בתורה.

בגדי החמודות הקב"ה תפר לאדה"ר בגן עדן

כתב בפרקי דרבי אליעזר (פכ"ד) בגדי החמודות של עשו הם הבגדים שתפר הקב"ה לאדם הראשון בגן עדן, כדכתיב 'וירח את ריח בגדי' כתב רש"י שנכנס עימו ריח גן עדן, ועשו חמדן ממנוד שהרגו וגזלן ממנו, ונמרוד יירשן מכוש בן חם שיירשן מנח אביו.

בבגדי החמודות היו טמונים נשמות גבוהות

כתב האריז"ל שעשו הקפיד תמיד לשמש את אביו דווקא בבגדי החמודות כדי לשקרו שהוא צדיק, כיוון שבהם היו טמונים נשמות גבוהות גירי הצדק שיצאו מזרעו של עשו, עובדיה הנביא, רבי עקיבא, רבי מאיר, אנטונינוס ושאר הצדיקים, כמ"ש המדרש רבה כאשר נכנס יעקב עם בגדי החמודות נאמר על יצחק 'וירח את ריח בגדי' אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, אלו נשמות גבוהות שנפלו לסיטרא אחרא ונתעלו חזרה לקדושה, כגון יוסף משיטא ויקום איש צדורות.

סוד שיעקב התברך בתור עשו

רבקה סיבבה שיעקב יקבל את הברכות דווקא כשהוא לבוש בבגדי החמודות, מבאר רבי יצחק הכהן הוברמן זצ"ל כדאיתא במסכת ראש השנה (ג, א) בפירוש התוספות שכשעמלק שיקר על ישראל והתחפס לעם כנעני, הוא שינה את לשונו לדבר בלשון כנען, ובדווקא לא שינה גם את לבושו, אע"פ שאז היה השקר מתקבל יותר בקלות שהיו נראים בבגדיהם ככנענים, והסיבה לזה שעמלק לא רצה לוותר על טומאתו העמלקית, שהמשנה לבושו גם מציאותו משתנה כפי לבושו שלובש עתה, ואם עמלק היה לובש בגדי כנען היה נהפך ונחשב לכנעני, ועל כן התחכמה רבקה והלבישה את יעקב בבגדי החמודות כדי שיקבל את הברכות בתור עשו, וע"י יהיה נתינת כוח לאותן נשמות גבוהות הטמונות בבגדי החמודות לברוח מעמקי הקליפה ולעלות לקדושה.

אורות הכשרות

לאחר פטירתו של ר"מ יצאה אש מקברו של אלישע. עמד רבי יוחנן והתאונן מדוע היה צריך ר"מ לשרוף את רבו בגיהנם, וכי לא היה בכוחו להכניסו ישר לעוה"ב. הבטיח רבי יוחנן כי לכשיפטר הוא מן העולם, יכבה את אש הגיהנם מעל קברו של אלישע. ואכן מיד עם פטירתו כבתה האש, וזה היה סימן שרבי יוחנן הוציאו מהגיהנם – לחיי העוה"ב, עכת"ד הגמ'.

והלל משתומם, הרי רבי יוחנן היה מתלמידי תלמידיו של רבי מאיר, ואם כן היאך הצליח לתקן את נשמתו של אלישע יותר מרבי מאיר עצמו. ושמעתי בשם חכמי המוסר, שאינו דומה כוח תורתו של אלישע שהיתה בימיו של רבי מאיר – לכוח תורתו שהיתה בימיו של רבי יוחנן. שכן ברבות השנים עשתה תורתו פירי פירות ונתפשטה גם אצל תלמידי תלמידיו, ובוה אלים כוחו של רבי יוחנן לעורר את זכותו של אלישע – יותר מרבי מאיר. ברם לאור דברינו, אפשר לבאר תעלומה זו באופן אחר. שכן רבי יוחנן הכיר בעצמו, שזכה לכל גדולות בתורה – בזכות יסודות הקדושה שנטעה בו אמו הצדקת. ולעומת זאת ידע גם ידע, שאלישע אחר איבד את כל גדולות בתורה – מחמת אותו הארס שהחדירה בו אמו. ועל כן חשב בליבו, כשאגיע לבית דין של מעלה, אטען לזכותו של אלישע, הרי אני זכיתי לכל תורתי בזכות אמי, ובמה אשם אלישע שלא זכה לאמא כזאת! ומכאן בטחונו הגדול של רבי יוחנן, שיהא בכוח טענתו להביא את אלישע לגן עדן (אחרי שכבר השלים את תיקונו בגיהנם) – יותר מרבי מאיר שהיה גדול ממנו.

ושמעתי מתלמיד חכם מפורסם, שפעם נכנס למרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצוק"ל וביקש לדעת כיצד זוכים לבנים תלמידי חכמים גדולים בתורה ויר"ש חיך ראש הישיבה ואמר 'זה לא שייך אליך'. נפגע השואל לשמע תשובה זו, אך התעקש שוב ושאל, במה זוכים לבנים תלמידי חכמים. שוב חזר ראש הישיבה ואמר 'כבר אמרתי לך זה לא קשור אליך'. וכשחזר הלך על שאלתו שוב, השיב לו: 'בשביל לזכות לבן תלמיד חכם צריך אמא גדולה'!

הנה כי כן עין רואה מכאן, עד היכן מגיע כוחה של אם בישראל בהנחת יסודות החינוך של בניה. ולא בכדי תלה החכם מכל האדם את קולר קלקול הבנים בצואר האם – 'ובן כסיל תונת אמו' (משלי י, א), וכן הוא אומר 'קמו בניה ואשרוה' (משלי לא, נח), ופירשו הדרשנים שהבנים הם 'האישור' לעוצם גדולתה של האשה!

בברכת לבית אלוף ואביר

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

בשורה משמחת

הננו שמחים לבשר לציבור הרחב כי בימים אלו הצטרפו למעגל "הכשרות הרגילה" שעי" הרב ב"ר ש' ארומה

"ארומה"

תחנה מרכזית באר-שבע

כברכה

"מחלקת הכשרות"
שעי" הרבנות הראשית באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

הוסרה ההשגחה

"פלאפל רוניס"

שכונת נווה זאב, באר-שבע.

ומהיום אין לנו שום פיקוח ואחריות
על המוצרים הנמכרים בעסק הנ"ל

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

"הלכות ברכת הגומל" (המשפ)

ש - מה הגדרת חולה שנתרפא, אשר חייב בברכת הגומל?
ת - כל חולה שנתרפא אפילו מחולי שאין בו סכנה, אשר היה מרותק למיטתו שניים או שלושה ימים עקב חוליו, מברך הגומל לאחר שהחלים לגמרי מחוליו.

ש - האם יש זמן קצוב לברכת הגומל?

ת - יש אומרים שצריך לברך הגומל תוך שלושה ימים מיום שנתחייב בברכה, ויש אומרים שיכול לברך עד חמשה ימים. ולכתחילה טוב ונכון שלא לאחר יותר משלושה ימים, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות. ועל כל פנים אם איחר את הברכה מכל סיבה שהיא, יש לו תשלומים לברכה בכל זמן שירצה. לפי שברכה זו נתקנה כנגד קרבן תודה, ותודה יכול להביא כל זמן שירצה.

ש - האם ראוי לאחר את הברכה יותר משלושה ימים כדי לברכה בשבת ברוב עם, או עדיף לברכה בזמנה תוך שלושה ימים?

ת - נכון יותר לברך הגומל תוך שלושה ימים, בימי שני וחמישי בזמן קריאת התורה אפילו במנין מצומצם של עשרה, ולא לאחר עד השבת כדי לברכה ברוב עם.

ש - האם אפשר לצאת ידי חובת ברכת הגומל, בברכה של אדם אחר?

ת - מי שחייב בברכת הגומל, יכול להוציא אחרים ידי חובה, ובלבד שיכוון להוציאם ידי חובה וגם הם יקשיבו לברכה ויכוונו לצאת ידי חובתם. ואדרבה ראוי להנהיג זאת בכל בית כנסת מדי שבת בשבת, כדי למנוע טורח ציבור ולזכות מי שאינו יודע לברך בעצמו. וטוב שיכריז המברך, שהוא מכוון להוציא כל מי שרוצה לצאת ידי חובה בברכתו.

ש - האם נשים חייבות בברכת הגומל?

ת - נשים חייבות בברכת הגומל כדין האנשים. אולם כיון שצריכה לברך בפני עשרה, ואין כבודה של אשה לעמוד בפני האנשים, יכולה לברך באחד האופנים הבאים: תברך בפני עשרה אנשים בבית בחוגי בני משפחתה, כגון בעת עריכת סעודת הודיה וכדומה. או שתברך בעזרת נשים, וישמעו האנשים בתוך בית הכנסת את ברכתה. או שתצא ידי חובה בברכת אחד המתפללים. ועל כל פנים, אין בעלה יכול לברך בשבילה, אלא אם כן גם הוא נתחייב בברכה זו, שיכול להוציא את אשתו ידי חובה, כמו שנתבאר. ואם אין באפשרותה לברך או לצאת ידי חובה בכל אחד מהאופנים הנזכרים, תברך בפני בעלה או בני משפחתה אפילו בפחות מעשרה בלא שם ומלכות. אלא אם כן היא מבטלת אשכנז, שיכולה לברך בפניהם גם בשם ומלכות.

ש - האם יולדת צריכה לברך הגומל?

ת - יולדת צריכה לברך הגומל, כדין חולה שנתרפא. אולם כיון שעד שלושים יום היא בגדר חולה שאין בו סכנה אף על פי שהיא מרגישה בריאה לכל דבר, לא תברך אלא לאחר שלושים יום.

ש - האם קטן פחות משלוש עשרה שנה, מברך הגומל?

ת - קטן פחות משלוש עשרה שנה, אינו מברך ברכת הגומל, מפני שאינו יכול לומר "הגומל לחייבים טובות", שהרי אינו בר עונשין. ואמנם יש אומרים שגם קטן מברך, מדין חינוך. מכל מקום אין נוהגים כך במקומותינו, והוא בכלל דין ספק ברכות להקל. ואולם בקהילות שנהגו שגם הקטן מברך, יש להם על מי לסמוך, וכבר נתבאר שאין אומרים ספק ברכות להקל במקום מנהג.

ש - במקום שנהגו שאין הקטן מברך הגומל, האם אביו יכול לברך עליו ברכה זו?

ת - מי שנעשה נס לבנו הקטן שנתרפא מחוליו, יש מי שאומר שאביו מברך עליו הגומל. ואולם העיקר להלכה שאין ברכת הגומל מוטלת על אביו, ועל כן אינו יכול לברך במקומו. וטוב שיברך האב ברכת הגומל על בנו בלא שם ומלכות, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות.

דבר רבני השכונות

הרה"ג אברהם טריקי שליט"א
רב שכונה ד'

ורב חברה קדישא באר-שבע

נגיעה עצמית - שוחד

כיצד זה אירע שיצחק אבינו העולה התמימה, אחד משלושת עמודי העולם שלא נפגם לא בנעשה שלילי ולא אפילו במחשבה זרה ופגומה אוהב דווקא את עשו הרשע, אותו עשו שופך דמים כופר בעיקר והעושה תועבות אחרות וקשות, **כיצד** יתכן שנביא ה' כיצחק חושב למרות הכל שעשו הוא הראוי לברכה "מטל השמיים"? **כיצד** יצחק רוצה לעשות את עשו גביר לאחיו שישלוט ביעקב הצדיק והיושב באוהלה של תורה?

תמיהה נוספת שמעוררים הראשונים: דווקא על רבקה, מדוע רבקה הצדקת אינה מגלה ליצחק את האמת שהיא יודעת מיהו עשו, ולהבדיל מיהו יעקב? האם ראוי שרבקה תנהג במרמה כלפי בעלה ותחפש את בנה כדי שיקבל את הברכות במרמה? מילא לרמות את עשו כנראה שכך ראוי לעשות, אבל לרמות את יצחק אבינו, האם ח"ו כך פועל אותו בית קדוש וטהור של רבקה ויצחק?

זוהי תשובתה של התורה: בראשית כה' כח', "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו" - זוהי התשובה לתמיהות ופירוש הדברים. על שוחד לא שואלים שאלות. אתה יכול להיות נביא, עולה תמימה, יצחק העמוד השני בשלושת עמודי העולם, אבל אם נגעה בך הנגיעות והשוחד, אפילו שהדברים קורים על כרחך ובניגוד לרצונך הם פועלים את פועלם ומשבשים את האמת הפשוטה. אין בדברים ח"ו שיצחק ביקש שוחד, אלא עשו בעורמה הכניס את יצחק לכך. פעם אחת בהביא לו מטעמים, פעם אחרת בשאלות הלכתיות המעידות על רצון להדר ולדקדק, פעם נוספת להתחתן בגיל ארבעים כאביו - "ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אישה" (בראשית כ"ד). הפלא הגדול יותר שיצחק רואה את הדברים כפי שכולם רואים אך יצחק מבין אחרת ממה שכולם מבינים. עשו מביא הביתה את בנות חת והן מורת רוח גם ליצחק עצמו וכפי שהסבירו חז"ל שהיו מקטירות לעבודה זרה, יצחק רואה את מעשה עשו וממשיך לדונו באופן בלתי מובן לכך זכות ועדיין הוא הראוי לברכות באופן תמוה ביותר. **עפ"ז** ניתן יהא להבין את מהלכה של רבקה. **בתחילה** מפרשים חז"ל שהלכה רבקה להתייעץ עם שם בן נח ולא עם יצחק, ידעה רבקה באופן ברור בהיות יצחק משוחד כלפי עשו לא ניתן יהיה לשנות את דעתו, עובדה שיצחק רואה בדו עיניו את הדברים מחדע לעברותיו של בנו עשו לראיה נוספת, כשביקש להביא לו מטעמים ציווה את עשו שלא יביא לו מהגזל, הרי שידע שאצל עשו שייך גזל. יודעת רבקה שהאמת ידועה ליצחק אך אינה מחלחלת ומה הערך המוסף אם תלך ותאמר אותה לבעלה. הואיל וכך, רבקה בוחרת בבירור מחדל לפעול ולהשתלט על המהלך בניגוד לדעת בעלה, בידעה שבסיום הפרשה כשהברכות יגיעו ליעקב, תוסר הנגיעות לנושא זה ויצחק יקבל את דעתה, שאכן כך קרה לאחר שברך את יעקב.

ואנו אם בארזים נפלה שלהבת, אנו אזובי הקיר מה נאמר? בהרבה מקרים מתעוררים לנו רצונות מסוימים המגובים "בדעת תורה" כזו או אחרת המתמרצת אותנו לחשוב עד כמה זה נכון וחשוב, בואו נא חשבון ונבדוק (אם נוכל) אם מקור הדברים לא בא מרצונות אישיים שאינם קשורים לאמת, הזוכה להבחין בכך יוכל לשפר את איכות חייו עם משפחתו ועם כל הסובבים אותו.

בברכת אברהם טריקי

הרב אברהם טריקי

המאמר לעילוי נשמת

מאיר מישל זרד ז"ל בר חנה

ת.נ.צ.ב.ה

ולעילוי נשמת

גאולה זקלין דמרי ז"ל בת דג'רייה

ת.נ.צ.ב.ה

Rabbi YEHUDA DERY
Chief Rabbi and Head of Rabbinical Courts
Beer-Sheva, ISRAEL

הרבנות והמועצה הרבנית
באר-שבע

הרב יהודה דרעי
הרב הראשי וראש אבות בתי הדין
באר-שבע

ערב שב"ק פר' תולדות – תשע"ט
לסדר "ויתן לך האלוהים מטל השמים"

איגרת השלום

אחי ורעי היקרים, אוהבי התורה ולומדיה, הדבקים בה' ובתורתו, גיבורי כוח עושי דברו, יראת ה' היא אוצרו, ה' עליהם יחיו.

עם תום תקופת הבחירות וכל תחלואותיה, הנני מרגיש חובה קדושה לפנות אליכם מקירות ליבי אודות שנאת המחלוקת ואהבת השלום, אשר הם המפתח לכל התורה כולה, כמאמר התלמוד (שלהי דף ארץ זוטא): "הואיל ושנאו ישראל את המחלוקת ואהבו את השלום ועשו חניה אחת, הגיעה השעה שאתן להם את תורת". הרי שהקב"ה גילה סודו – שבלעדי קיום תנאי זה של שנאת המחלוקת ואהבת השלום, לא היתה השעה ראויה לקבלת התורה. וכעין זה מצינו בתנא דבי אליהו (פרק ה'): "אמר הקב"ה לישראל, בני אהובי כלום חסכתי דבר שאבקש מכם, ומה אני מבקש מכם: שתהיו אוהבים זה את זה, ותהיו מכבדים זה את זה, ויראים זה מזה". הנה כי כן, שוב גילה הקב"ה חפצו ושטח את בקשתו כביכול מבניו אהוביו, לאהוב ולכבד איש את רעהו. וכבר דרש רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול בתורה", רוצה לומר שאהבת האדם וכבוד הזולת הוא היסוד לכל התורה כולה!

וכה הם דבריו המבהילים של גדול המורים הרמב"ם שכותב באיגרת לבנו רבי אברהם: "אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המכלה את הגוף והנפש והממון, ומה נשאר עוד? ראיתי לבנים השחירו, והפחות נפחתו, ומשפחות נסחפו, ושרים הורדו מגדולתם, קיבוצים נפרדו, וחסידיים נפסדו בסיבת המחלוקת, נביאים נבאו וחכמים חכמו חפשו ויוסיפו לספור רעת המחלוקת ולא הגיעו לתחילתה, לכן שנאו אותה ונוסו מפניה התרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, ורחקו קרבתם פן תספו בכל חטאתם!"

ומכאן פנייתי אליכם מתוך לב אוהב, אנא עשו ככל שביכולותיכם לנוס מפני המחלוקת המכלה כל חלקה טובה, ולהתרחק מכל "אוהביה" כבורח מפני האש, פן ניספה חלילה בכל חטאתם. ואם חרף קריאה זו ימשיך אדם להחזיק במחלוקת הבחירות ברבים, עונונו ישא ועונשו כפול ומכופל מן השמים רח"ל, שכן הוא עובר בלאו דאורייתא כמבואר בתלמוד (סנהדרין קי, א). ויש להוקיעו ולהרחיקו, והוא בכלל חוטא ומחטיא את הרבים אשר דינו מפורש במשנה (סנהדרין צ, א) שאין לו חלק לעולם הבא, כלומר שלא יראה פני גן עדן לעולם ועד. ומדברי הרמב"ם (הלכות תשובה ג, ו) למדנו שהם "נכרתים ואובדין ונדונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים". וכשם שפוסקים בב"ד של מטה כך פוסקים בב"ד של מעלה!

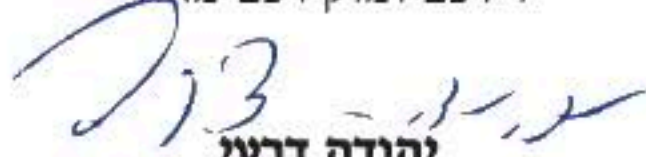
ואדרבה זו העת להתלכד כאיש אחד בלב אחד מול כל המשימות והאתגרים הניצבים בפנינו, רק בחזית אחת חזקה ואיתנה תחת הנהגתם של רבני העיר, נוכל להמשיך בפריחתה ושגשוגה הרוחני של עירנו הק', לשמור על קדושתה, ולעמוד בנחישות על משמר חומות הדת ובראשם שמירת השבת, חיזוק מוסדות התורה ולומדיה, הפצת תורה ויהדות לכל דורש, שמירת גדרי הצניעות ושאר קודשי ישראל.

והנני קורא לכל רבני השכונות והקהילות, ראשי מוסדות התורה, רבני בתי הכנסת ומגידי השיעורים, להקדיש את דרשותיהם בשבת זו וכל התקופה הקרובה לחיזוק המצוות שבין אדם לחבירו, שמירת הלשון, אהבת השלום ושנאת המחלוקת.

ובשכר זאת יפרסם הקב"ה את סוכת שלומו עלינו, ותשרה שכינתו בכל מעשי ידינו, ולא ישמע שוד ושבר בעירנו ובגבולנו יחד עם כל בית ישראל, אמן.

ולשומעים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב

הכו"ח בברכת שים שלום טובה וברכה
באהבה רבה, ורבנן אמרי אהבת עולם
ידידכם ומוקירכם מאוד

יהודה דרעי
הרב הראשי וראב"ד באר שבע

